BOUTERBODE

En daar hebben we Pieter

GOUDEN KLASSIEKER MET VEEL EXTRA'S

Eind februari verscheen het twaalfde deel in de reeks Gouden Klassiekers, dat helemaal gewijd is aan Paulus' beste vriend, Pieter de veldkabouter, die we eerder zagen in uitgaven als *De boebomen* en *De hanenhelm*.

De karakterverschillen tussen beide kabouters staan garant voor heerlijke discussies en lastige situaties. Pieter is immers een echte held totdat hij zich tussen de bomen begeeft. Dan verandert hij spontaan in een zenuwachtig en schichtig ogend mannetje. Het is een gegeven dat zijn vriendschap met Paulus telkens weer onder druk zet.

Het gevaar komt dit keer van Rein de vos, een van de handlangers van Eucalypta die we na *Paulus winterboek* zelden in de *Paulus*-uitgaven tegenkwamen. Om de streken van deze kwade gast te pareren schudt Paulus de blurrepiep uit zijn mouw en dat blijkt een geniale ingeving. Ook de uil Oehoeboeroe en een leger wespen spelen in dit boek een belangrijke rol, wat een aantal prachtige illustraties oplevert.

Twee uitvoeringen

Paulus en Pieter verscheen zoals gebruikelijk bij de Gouden Klassiekers in twee uitvoeringen. Allereerst is er een handelseditie, die werd uitgebreid met een kleurrijke bijlage. Daarin is te lezen dat de beide kaboutervrienden samen al heel wat avonturen achter de rug hebben. Ontmoetingen met buibouters en een mutsebles leveren mooie teksten op, die de sfeer van de oude radiohoorspelen oproepen en zich ook nu nog goed laten lezen.

De paginagrote aquarellen waarmee dit deel van het boek is geïllustreerd stralen een weldadige warmte uit, hoewel ze zich veelal in koud winterweer afspelen.

Tevens is er een beurseditie van *Paulus en Pieter*, die zich aan de buitenkant zoals gebruikelijk kenmerkt door een aflopend omslag. In de bijlage van deze versie zijn talloze schetsen van Pieter opgenomen, deels gemaakt in de aanloop naar de oorspronkelijke boekuitgave, deels voor gebruik in de krantenstrip uit de jaren zeventig en tachtig.

Daarnaast wordt in deze bijlage duidelijk gemaakt hoe Dulieu zijn verhaalgegevens voor dit boek destijds uit krantenstrip en tijdschriftverhalen ontleende. Dikwijls gedwongen door een grote en brede productie was hij zeer bedreven in het samenbrengen van eerder gebruikte verhaalgegevens, die hij kneedde alsof het klei was om er vervolgens een 'nieuw' avontuur uit te boetseren en het geheel te voorzien van nieuwe, passende illustraties. Vaak herbruikte hij daar ouder tekenwerk voor, dat hij in een meer doorwerkte stijl hertekende, met tekenmiddelen waarin hij op dat moment geloofde. Het leverde voor deze bijlage enkele fraaie voorbeelden op.

De beurseditie is uitgebracht in een genummerde oplage van slechts 150 exemplaren en is alleen verkrijgbaar bij de uitgeverij.

Gouden Klassiekers – deel 12
Paulus en Pieter
HANDELSEDITIE
ISBN 978-90-6447-044-8 | € 17,50
BEURSEDITIE
ISBN 978-90-6447-146-9 | € 22,50

Archief Jean Dulieu

Precies zeventig jaar geleden verliet Jan van Oort de muziek en begon onder het pseudoniem Jean Dulieu een nieuwe carrière als tekenaar van Paulus de boskabouter. *Veertig jaar lang leverde hij een gigantische productie van onder andere tekeningen en vertellingen, die we verzamelden en bijeen brachten in een collectie met de naam* Paulus Archief. *Momenteel zijn we volop bezig dit archief in kaart te brengen en overzichtelijk te maken. Daarbij kwamen we tot het besef dat de naam* Paulus Archief *voor iedereen weliswaar herkenbaar is, maar dat we de kunstenaar daarmee in wezen te kort doen. Het is dan ook hoog tijd hier verandering in te brengen en zo heet de collectie voortaan* Archief Jean Dulieu. *Vanaf heden staat* Archief Jean Dulieu *dus bovenaan deze eerste* Bouterbode*-pagina. Een nieuwe website volgt later dit jaar.*

Prijsvraag levert onbekende reclamestrip op

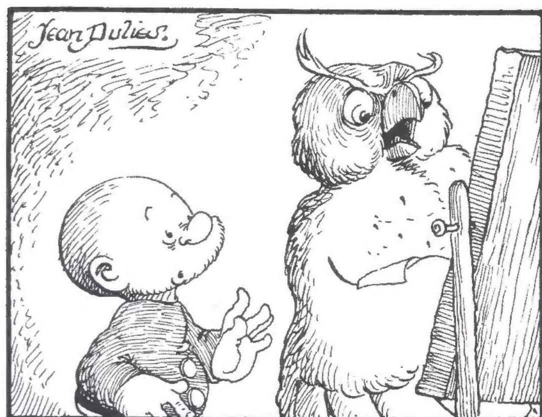
De prijsvraag uit *Bouterbode* #65 met een simpele vraagstelling naar het kortste *Paulus*-verhaal, was kennelijk wat hoog gegrepen voor onze abonnees. Het teleurstellende resultaat bestond uit nog geen tien inzendingen. Daar stond tegenover dat de oplossingen die we wél ontvingen creatief en leuk waren.

Mieke en Hedde Biesma (Groningen) lieten ons weten dat het *De aftocht van de pliepen* moest zijn, de laatste aflevering uit het wat langere pliepen-verhaal in *Kris Kras* jaargang 1958. Met z'n veertien zinnen is die aflevering helaas veel te lang om aan de omschrijving kortste *Paulus*-verhaal te kunnen voldoen. Peter Sjouw (Assen) stelde *Ook Paulus de boskabouter viert kerstmis* voor, dat in december 1960 in *Fix en Fox* verscheen als opwarmertje voor de aangekondigde verhalenreeks die vanaf januari van start zou gaan. Het verhaal heeft naast de grote kleurenillustratie inderdaad maar erg weinig tekst, tien zinnen slechts. Feitelijk betreft het hier de laatste tien regels van een veel langere kerstaflevering, die Dulieu in diezelfde tijd onder de titel *Kerstverrassing* voor het blad *Eva* maakte. Beide versies verschenen dus tegelijkertijd in twee tijdschriften, die – hoe kan het ook anders – door dezelfde uitgeverij werden geproduceerd. Vijftien jaar later verscheen het verhaal trouwens voor de derde keer, nu in *Bobo*.

Een bijzondere inzending kwam van Jaap Alberts (Oosthuizen). Hij stuurde ons het in

'En dit,' zei de professor, 'is een klok.'
'Dat dacht ik al,' zei Paulus.

OEHOEBOEROE MAAKT RECLAME — UIT ARIADNE

Toen Paulus zijn boom binnenkwam, trof hij daar tot zijn verbazing Oehoeboeroe aan, die met een zeer gewichtig gezicht voor de spiegel stond en zichzelf met welgevallen bekeek. 'Buitengemeen helendal zeer geachte lezers —' riep Oehoeboeroe juist met krachtige stem. 'Ik ben geen lezers, ik ben Paulus,' zei Paulus kleintjes. Oehoeboeroe draaide zich met een ruk om en keek wel wat beteuterd. 'Dag Paulus,' sprak hij verlegen, 'ik ben aan het repeteren.' 'O juist,' antwoordde Paulus. 'En waarvoor, als ik vragen mag?' 'Ik moet,' deelde Oehoeboeroe met gepaste bescheidenheid mee,' 'een tekst uitspreken in een reclamevakblad.' 'Asjemenou,' zei Paulus, diep onder de indruk. 'Wat voor tekst is dat dan?' Oehoeboeroe haalde een spiekbriefje onder zijn vleugel vandaan en gaf dat aan Paulus.

Nieuwsgierig boog Paulus zich over dat papiertje en las: *In 27 van de 100 HVV-gezinnen is* $1\frac{1}{4}$ *kind dat meeverdient. Extra koopkracht: 270 miljoen.*

'Wat een boel hè,' zei Paulus met een onzeker stemmetje. 'Weet jij wat het betekent, Oehoeboeroe?' 'Ik heb er geen idee van,' bekende de oude uil. 'Maar waarschijnlijk zullen de lezers het wel begrijpen.' 'Ik vind dat $\frac{1}{4}$ kind zo griezelig,' fluisterde Paulus. 'Och waarom?' vroeg Oehoeboeroe vleugelophalend. 'Beter een $\frac{1}{4}$ kind dan een half ei, nietwaar?' 'Het is een raar soort reclame,' zei Paulus nog. 'Ik voor mij houd het voor een toverspreuk. Je mag er wel mee oppassen.'

zijn ogen winnende voorbeeld, vergezeld van een tekst die we noodgedwongen iets hebben moeten inkorten:
Het antwoord op de vraag 'Wat is het kortste Paulus-verhaal en waarin werd dit oorspronkelijk gepubliceerd?' is niet éénduidig te beantwoorden. Als extra aanwijzing werd aangegeven dat deze vraag zich niet alleen beperkt tot de stripverhalen. Tja, ga er maar aan staan, want tijdens Dulieu's werkzame leven is er ongelooflijk veel verschenen en hoe vind je de weg in dit doolhof aan publicaties?
Om die vraag te beantwoorden maak ik een zijstap naar de Griekse mythologie: Ariadne, godin van de passie, hielp Theseus aan een zwaard en een kluwen wol (de draad van Ariadne). Het zwaard was bedoeld om Minotaurus te doden, die in een doolhof huisde. Door de wollen draad af te wikkelen alvorens het labyrint in te gaan, kon Theseus de weg terug vinden en samen met Ariadne terugkeren naar Athene om met haar te trouwen.
Zit in die draad van Ariadne wellicht de oplossing?
Op zoek naar bijzondere stripuitingen bezocht ik samen met een andere verzamelaar ruim 30 jaar geleden een antiquariaatboerderij, die helemaal vol lag met tijdschriften, kranten en boeken. We moesten ons letterlijk als een mol een weg door kranten en tijdschriften graven, omdat er behalve de logica van veel papier verder geen zinnige volgorde zat in de aangetroffen stapels.
Elke verzamelaar kent dat gelukzalige moment om iets te vinden waar hij al lang naar zocht. Of van, zoals in dit geval, iets waarvan je het bestaan niet kende maar waarvan je wel direct de historische waarde besefte. Het geluk was die dag aan mijn kant, want tijdens deze zoektocht stuitte ik op een Ariadne *uit de jaren zestig. Niet het bekendere maandblad voor handwerkers, maar het vakblad voor reclamemakers (1946-1983). In het blad stond een advertentie in de vorm van een Paulus-stripaflevering!*
Of deze reclame-uiting ook daadwerkelijk erkend wordt als het kortste Paulus-verhaal, *laat ik graag aan de uitgever over. In ieder geval is dit, zover mij bekend, het kortste krantenverhaal.*

Hoewel we natuurlijk blij werden van zo'n bijzondere inzending, was het wederom niet de juiste oplossing.
Maar die kwam wel binnenrollen. In tweevoud zelfs! Eisso Post (Groningen) en Rykel de Bruyne (Halfweg) noemden beiden de juiste titel en zaten zelfs qua publicatie bijna goed.
Eisso: De klok *(als je het plaatje niet meetelt)* uit Kris Kras.
Rykel: De klok *lijkt ons een goede kanshebber voor kortste P-verhaal. Staat in elk geval in* Puntnik. *In* KK *niet gevonden, maar we hebben niet alles. Mogelijk zelfs alléén in* Puntnik *en nooit in* KK?

Het antwoord is inderdaad *De klok*, een verhaal van twee zinnen plus een paginagrote pentekening. Het klopt ook dat dit verhaal in 1961 werd gepubliceerd in het boek *Puntnik en andere verhalen*, samen met heel veel korte afleveringen die eerder in *Kris Kras* hadden gestaan.

POST VOOR PAULUS

Een selectie uit de vele brieven en e-mails die u ons in de afgelopen periode toestuurde. De afzenders kregen de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

Wondersloffen

Op de beurs in Leeuwarden, eind januari, heb ik met je gesproken over de kleurenafbeeldingen in jullie boeken en de hoge kwaliteit van het drukwerk. Ik begreep dat dit samenhangt met jullie streven om bij de productie van de Paulus-boeken het liefst uit te gaan van originele tekeningen. Maar zijn die tekeningen dan altijd nog in zo'n goede staat dat jullie daarmee kunnen scoren?

Mario Klok
MELDERSLO

Originele tekeningen vormen altijd het beste uitgangsmateriaal. Daarom doen we ook steeds een beroep op verzamelaars om ons hierbij te helpen. Alle andere bronnen zijn reproducties en per definitie dus minder dan het origineel. Helaas dwingt gebrek aan origineel materiaal ons soms om toch gedrukte tekeningen te gebruiken. In dat geval verzamelen we zoveel mogelijk drukken van een oudere uitgave en bepalen per afbeelding wat de beste print is voor ons doel.
Toch is een originele tekening niet altijd één op één te gebruiken. Kleuren veranderen nu eenmaal onder invloed van licht, warmte en vocht. Bovendien zijn veel aquarellen van Dulieu al meer dan vijftig jaar oud en dat laat zo nu en dan duidelijke sporen na.
Zo was de omslagtekening voor de nieuwe uitgave *Paulus en Pieter* door langdurige blootstelling aan daglicht behoorlijk aangetast. De kleurstelling van de hele tekening was veranderd en de blauwe kleur in de sloffen van Pieter was vrijwel verdwenen. Vormgever Rudy Vrooman heeft met wat lithografische archeologie de prent weer zijn oorspronkelijke kleur terug kunnen geven. Vooral het ruitje voor ruitje aanbrengen van het blauw op Pieters schoeisel was een arbeidsintensief priegelwerk met uiteindelijk een fantastisch resultaat! Pieter heeft zijn wondersloffen weer helemaal terug!

De klok verscheen echter nooit in *Kris Kras*, maar werd vier jaar eerder voor een ander doel gemaakt. Het heette toen ook niet *De klok*, hoewel er toch drie wijzerplaten, een wekker, een zandloper en een losse slinger op de tekening zijn te zien. De titel was oorspronkelijk *Professor Punt schiep weer...* en stond in 1957 in *De Radiogids*, het programmablad van de Vara, als een soort advertentie voor de radiohoorspelen die Dulieu wekelijks voor deze omroep maakte. Pas in het boek *Puntnik* kreeg het z'n definitieve plek tussen al die andere uitvindingen van de professor die uit dezelfde tijd stammen. En z'n definitieve tekst. Twee zinnetjes... Die dus ook twee winnaars opleveren, daar kunnen we niet onderuit!
Jaap Alberts verdient waardering voor het beschikbaar stellen van zijn stripstrook. En zo hebben we dus drie personen die een exemplaar van de tweede, correcte versie van *De mussenklus* krijgen toegezonden. Gefeliciteerd allemaal!

GREGORIUS WORDT GEWASSEN – door Jean Dulieu

'Ik weet alleen,' zegt hij uit de hoogte, 'dat alle vogels in deze maand nesten bouwen en eieren leggen en jongen verzorgen en ik zie niet in waarom ik...'
Op dat moment hebben de zeven jonge bezempjes er opeens genoeg van om nog langer naar zo'n ernstig gesprek te luisteren. Ze komen allemaal tegelijk het nest uit, beginnen als wilde Indianen te krijsen en lopen Paulus zonder plichtplegingen ondersteboven.
'Hédaar,' roept Dorus boos, 'wat heeft dat te betekenen? Willen jullie wel eens netjes in je nest blijven!'
Maar geen van de bezempjes luistert naar Dorus.
Gillend en joelend gaan ze er vandoor, het grote bos in.
Paulus krabbelt overeind en fluistert bedremmeld:
'Dat was nou juist waar ik bang voor was, Dorus.'
Dorus ziet een beetje bleek om zijn bezemneus.
Hij kucht verlegen en bromt: 'Aha *hum*, ik geef toe dat...'
Maar voor Dorus iets kan toegeven, horen ze een wanhopig gegil, dat duidelijk afkomstig is van Gregorius, de das. En als Paulus en Dorus hard aan komen lopen, vinden ze de arme Gregorius, die door de zeven bezempjes grondig met zeepsop wordt afgeboend.
Dat is heel erg voor Gregorius,

(WORDT VERVOLGD)

Paulus zit er erg mee in. Hij durft Dorus Bezem niet recht in zijn gezicht te zeggen dat hij die zeven kleine bezempjes niet vertrouwt, want Dorus is blijkbaar heel trots op zijn kinderen.
En toch begrijpt Paulus wel dat hierover gepraat moet worden. Voorkomen is beter dan genezen en als die bezempjes werkelijk...
'Dorus,' zegt Paulus opeens dapper, 'dit zijn zeven gezonde bezempjes, daar wil ik niets van zeggen. Maar het komt me voor dat jij... *hm*... begrijp je wel?'
'Nee,' zegt Dorus een beetje beledigd, 'Ik begrijp er nog niets van.'
Paulus krabt zich verlegen op zijn bolletje.
'Kijk eens hier, Dorus,' zegt hij aarzelend.
'Ik wil je natuurlijk niet kwetsen, maar misschien was het verstandiger geweest om niet te gaan nestelen, omdat jij zelf vroeger... lang geleden... weet je nog wel?'
Dorus kijkt nu diep verontwaardigd.

BOUTERBODE 66
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47 – 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT – BB66 t/m 70: € 8,50 op REKENING – NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitgeverij De Meulder, Assen – of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES

TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465